

De schat in de akker

Rob Maayen

Toelichting De schat in de akker.

Overzicht rollen

- Harm: rijke, gierige boer
- Jans: sympathieke boerin
- Hannes: simpele boerenknecht
- Willem: dakloze/werkeloze
- Freek: gewiekste vertegenwoordiger/koopman (speelt ook professor Gamma)

Decor

Voor het spel is geen uitgebreid decor nodig. Voor sommige situaties is een voordeur nodig, die daadwerkelijk open en dicht kan. Het is aan te bevelen deze deur in een kozijn plaatsen, dat stevig op podium is bevestigd. De deur kan, enigszins schuin naar het publiek gericht, aan de linker- of rechterzijde worden opgesteld.

De scènes spelen zich in en om de boerderij af. Het interieur van de boerderij bestaat uit een sober ingerichte huiskamer. Een tafel met 2 stoelen in het midden van het podium is voldoende. De achtergrond van het toneel kan neutraal zijn.

In verband met de opkomst van o.a. de dakloze en de knecht de voorgrond van het podium vrijhouden.

Kleding

Harm en Jans zijn gekleed als leden van een welgestelde boerenfamilie.

De knecht Hannes draagt een eenvoudige boerenkiel met pet en rode halsdoek.

Willem ziet er wat haveloos uit : bijvoorbeeld een versleten colbertje en een broek met scheuren of herstelstukken.

Freek ziet keurig uit in een kostuum, compleet met stropdas en hoed.

De schat in de akker

Scène 1

Bij aanvang van de scène zitten de boer en zijn vrouw aan tafel. De boerin heeft een houten bak op haar schoot en schilt aardappelen. De boer heeft een geldkistje met muntstukken en bankbiljetten en telt hardop zijn kapitaal. Hij maakt telkens stapeltjes en schrijft die begerig in een kasboek.

Soms onderbreekt hij het tellen en houdt dan zijn vrouw goed in de gaten. Hij schudt regelmatig afkeurend zijn hoofd.

Harm: (geprikeld)

Dunner, Jans!

(nadrukkelijk)

Je moet véél dunner schillen !

Hij staat driftig op en graait in de bak met schillen. Hij zwaait met een schil voor de ogen van zijn vrouw.

Harm: (overdreven)

Kijk nou ! Je gooit de helft van het eten weg !

Jans: (zuchtend)

Maar Harm, de pitten moeten er uit. Die smaken toch vies.

(verwijtend)

Als jij nou eens betere aardappelen kocht...

Harm: (nijdig)

Betere aardappelen ?! Weet je wel hoe duur aardappelen tegenwoordig zijn ?

Jans: (spottend)

Jij pluist toch alle aanbiedingen na...

Harm: (wanhopig)

Natuurlijk, want we moeten zuinig zijn ! We hebben het niet breed !

Jans: (bestraffend)

Je moest je schamen. We hebben geld genoeg !

(luid)

Die hele kist zit immers vol !

De boer verstart en legt dwingend zijn vinger tegen de lippen.

Harm: (geschrokken)

Stil ! Laat niemand dat horen.

(angstig)

De wereld zit vol gespuis tegenwoordig. Ze zijn allemaal uit op mijn geld !

Hij loopt naar voren en kijkt nadrukkelijk links en rechts in de richting van het publiek. (Of opent de deur en kijkt dan omzichtig rond).

Juist op dat moment komt op de voorgrond of van achteren uit de zaal Hannes de knecht op. Hij draagt nonchalant een schop over zijn schouder, terwijl hij een deuntje fluit. Hannes blijft ter hoogte van het midden van het podium staan en steekt zijn hand op om de boer te begroeten. Harm gebaart hem nijdig om door te gaan. De knecht haalt zijn schouders op en sjokt naar de zijkant. Daar blijft hij staan en leunt op zijn schop. Hij staart wat dommig in de richting van het publiek.

Harm: (opgelucht)
Gelukkig,...het was Hannes maar...
(gniffelend)
Die is te dom om te stelen...
(argwanend)
Anders deed hij het ook !

Jans: (verwijtend)
Harm, zoiets mag je niet zeggen ! Die arme Hannes doet geen vlieg kwaad.

De boer kijkt nog eens goed rond. Vervolgens gaat hij terug naar de tafel en begint weer met het tellen van zijn kapitaal.
Hannes richt zich tot het publiek.

Hannes: (zuchtend)
Wat heb ik toch een domme baas...Altijd maar mopperen...Nooit tevreden...Steeds maar zeuren over geld...

Hij klopt zichzelf tevreden op de borst en kijkt zelfverzekerd rond.

Hannes: (trots)
Maar gelukkig heeft hij mij ! Ik vind werken leuk. Vooral spitten en graven.
Niemand kan dat beter dan ik !

Hij spuugt voldaan in zijn handen en recht zijn rug.

Hannes: (voldaan)
Kom, ik ga maar weer eens aan de slag.

Hannes gooit de schop over zijn schouder en verlaat slenterend het toneel.
Op het moment dat hij verdwijnt, komt van de andere zijde Willem op: een sjofel geklede figuur. Hij draagt een (knap)zak over zijn schouder. Hij kijkt goed om zich heen, terwijl hij nadrukkelijk over zijn maag wrijft.

Willem: (klagend)
O, wat heb ik een honger... Zouden ze hier bij deze rijke boer iets te eten hebben voor een dakloze ?

Hij verzamelt zijn moed.

Willem: (flink)
Ik ga het proberen...

Hij loopt naar de deur en klopt stevig aan. De boerin en de boer kijken verbaasd op van hun werk. Harm graait zijn geld bij elkaar en stop het gehaast in het kistje. Met een klap sluit hij het deksel en zet het onder de tafel. Vervolgens grist hij de aardappelbak uit de handen van zijn vrouw en plaatst die ondersteboven over het kistje heen.

Dan gaat hij aarzelend naar de deur en legt zijn oor tegen het hout. De deur blijft gesloten !

Harm: (argwanend)

Wie is daar ?

Willem: (dramatisch)

Een eenzame reiziger, mijnheer...

Ik ben van huis en haard verdreven. Heeft u misschien wat brood voor me ?

(klagend)

Ik heb zo'n honger...

Harm: (geïrriteerd)

Ik heb geen brood ! We hebben zélf bijna niets te eten !

Jans laat op de achtergrond een afkeurend gesis horen. De boer werpt haar een vernietigende blik toe.

Harm: (nijdig)

Maak dat je wegkomt, gespuis !

Willem: (smekend)

Denk aan de minder bedeeden, mijnheer !

Harm: (verontwaardigd)

Ik ben zélf arm ! Wie denkt er aan mij ?!

Jans: (verwijtend)

Maar Harm, doe niet zo onaardig. Laat die man binnen en geef hem wat te eten.

Harm: (stampvoetend)

Houd je mond, Jans !

Geen haar op mijn hoofd die er aan denkt om dat tuig binnen te laten.

Tegenwoordig word je zo in je eigen huis beroofd !

Hij wendt zich weer naar de gesloten deur.

Harm: (nijdig)

Wij geven niet aan zwervers en schooiers... Wegwezen dus ! Of ik laat de hond los !

Hoor je hem tekeer gaan ?

Hij doet een pas terug en begint zelf luid en nijdig te blaffen. Zijn vrouw proest het uit.

Willem: (geschrokken)

Al goed...Ik ga al !

Hij sjokt weg en gaat zielig aan zijkant van het podium zitten. Soms kijkt hij vuil in de richting van de boerderij en balt hij zijn vuist.

Willem: (mopperend)
Vuile vrek ! Gestoorde gierigaard !

Terwijl hij somber voor zich uit zit te staren, komt van de zijkant Freek op: een koopman/vertegenwoordiger/marskramer. Hij heeft een grote koffer bij zich met allerlei koopwaar. De koopman wil naar de boerderij gaan.

Willem: (luid)
Hé, koopman !

Hij wenkt de ander nadrukkelijk om dichterbij te komen.

Willem: (verbolgen)
Ik zou er niet heen gaan, als ik jou was. Daar woont een ontzettende vrek !

De koopman komt terug en gaat bij de dakloze zitten. Zijn koffer met koopwaar zet hij naast zich neer.

Freek: (belangstellend)
Dank je voor de waarschuwing...Vertel eens...

Willem: (zielig)
Nou, ik kreeg niet eens een boterham. Terwijl iedereen weet dat die boer barst van het geld.
(verontwaardigd)
Hij wilde zelfs zijn waakhond op me afsturen !

Freek: (hoofdschuddend)
Zo gaat dat vaak...: hoe meer geld, hoe gieriger.

Hij geeft Willem een hand.

Freek: (vriendelijk)
Ik ben Freek. Ik ga langs de deuren om mijn spulletjes te verkopen.
(bitter)
Maar dat valt niet mee tegenwoordig. De mensen zien me liever gaan dan komen...

Willem: (zuchtend)
Ik weet wat je bedoeld...
(hartelijk)
Mijn naam is Willem. Ik heb geen huis en geen werk.
(wrang)
Ze noemen me hier in de streek Waardeloze Willem.

De koopman kijkt hem medelijdend aan en klopt hem vervolgens bemoedigend op de schouder. Dan rommelt hij wat in zijn koffer en haalt er een stapel boterhammen en een thermoskan uit.

Freek: (vriendelijk)
Het is niet veel, maar ik wil het met je delen .

Hij geeft de helft van zijn boterhammen aan de ander.
Deze neemt ze vol verbazing aan.

Willem: (ontroerd)

Dank je, Freek ! Gelukkig is niet iedereen zo onaardig als die boer...

Ze eten en drinken een tijdje zwijgend. De koopman kijkt soms hoofdschuddend naar de boerderij.

Freek: (peinzend)

Weet je, eigenlijk moesten we die gierige kerel een lesje leren...

Willem: (enthousiast)

Dat zou mooi zijn... Maar hoe had je dat gedacht ?

De koopman denkt nog even na. Zijn gezicht klaart plotseling op.

Freek: (grinnikend)

We maken gebruik van zijn hebzucht...Als we het slim spelen, houden we er alle twee nog een aardige cent aan over...

(samenzweerderig)

Luister, ik heb ginds langs de slootkant een oude kist zien liggen. Wil jij die gaan halen en voldoen met kiezels?

Willem kijkt heel verbaasd, maar knikt instemmend. De koopman haalt na enig zoeken een ketting met hangslot uit zijn koffer.

Freek: (dwingend)

Sluit de kist goed af met dit oude hangslot en deze ketting.

De sleutel mag je voor mijn part weggooien !

Hij springt overeind en tuurt naar links en rechts. Vervolgens trekt hij zijn maat overeind en wijst in de verte.

Freek: (opgewonden)

Daarna sleep je de kist naar die akker. Daar bij die dikke wilg moet je hem begraven.

(waarschuwend)

Stamp de grond daarna weer goed aan, zodat er niets meer te zien is.

Willem: (nieuwsgierig)

Oké...En wat doe jij ondertussen ?

Freek graait opnieuw in zijn koffer. Hij tovert een baard en een bril met zwaar montuur tevoorschijn.

Freek: (gniffelend)

Ik vermom me als geleerde. Daarna probeer ik die boer wijs te maken dat er een schat in zijn akker begraven ligt. Hij mag de schatkaart van me kopen...

(geestdriftig)

De buit delen dan we samen !

Einde zichtversie...

Vervolg

Freek en Willem werken hun plan om de gierige boer een flinke som geld afhandig te maken verder uit. Door het optreden van een geschiedkundige en een vervalste landkaart maken ze hem wijs dat er een schat in zijn akker ligt verborgen. Daar heeft Harm wel oren naar !

Gedreven door zijn hebzucht betaalt hij zelfs (met tegenzin) het verlangde tipgeld. Freek en de boer gaan de schat opgegraven. Dolblij sleept Harm zijn schatkist mee naar huis om hem daar in alle rust te kunnen openen.

Alles lijkt volgens plan te verlopen. Freek en Willem willen de buit al gaan verdelen. Maar dan verschijnt Hannes ! Zal de knecht alles nog in de war sturen ?